

Kvalita za spotřebitelem, spotřebitel za kvalitou

Příloha k tiskové zprávě (Označování potravin počesku)

Rozklad k nové legislativě, Označování potravin - červenec 2017

Označování potravinových výrobků se řídí v EU již po řadu let evropským předpisem, který má přímou působnost¹. Není tedy (ani by nemohl být) převeden do základního českého předpisu – tj. do zákona o potravinách². Tento zákon ale umožňuje díky příslušným ustanovením³ Ministerstvu zemědělství vydat vyhlášku pro aspekty označování potravin v rozsahu, který evropská legislativa neupravuje (principiálně nesmí žádné ustanovení takového předpisu být v rozporu s uvedeným nařízením, ani bránit volnému pohybu zboží na vnitřním trhu EU). Této kompetence MZe využilo a vydalo vyhlášku, která je účinná od 1. ledna 2017 (v některých částech od 1. července 2017)⁴. Abychom byli dostatečně přesní, poznamenáváme ještě, že vyhláška není 100% „česká“ – zavádí také směrnici EU o údajích nebo značkách určujících šarži, ke které potravina patří⁵.

Vyhláška č. 417/2016 Sb., na jejíž podstatu - význam a dopad pro trh a spotřebitele zejména - se dnes soustředíme, je tedy velmi čerstvý a aktuální legislativní akt. Tato informace není celkovou rekapitulací požadavků evropských zásad a požadavků na označování potravin, to je příliš složitá záležitost pro zamýšlený rozsah této informace. Pro související témata s označováním potravin odkazujeme na adresu [Zde](#)⁶.

Česká vyhláška se zabývá způsobem označování potravin, označováním čistého množství potraviny a označováním šarže (a ještě některými dalšími aspekty ve vztahu k provádění zákona o potravinách, které sice nepodceňujeme, ale kterým se zde nevěnujeme). Podrobnější popis začínáme z praktických důvodů „odzadu“.

Označování šarže je zmiňováno ve výčtu evropských předpisů upravujících označování potravin. Vyhláška transponuje citovanou směrnici EU. Zde není třeba zacházet do podrobností. Spotřebitele zajímá, aby se orientoval v označení, že záhadný údaj na etiketě, uvedený písmenem L, je právě označení šarže. Před časem mě pobavil přítel zaručenou informací, že když na etiketě lahvi Pilsner Urquell je kód s písmenem L, bylo naše oblíbené pivo uvařeno kdesi v Polsku.

Vyhláška dále upravuje **označování čistého množství potraviny**. Jedná se (pouze) o formální legislativní provázání evropské a ostatní české metrologické legislativy týkající se aplikace symbolu „e“ ve vztahu k označování množství. Na tomto místě jen stručně vysvětlujeme, že pokud je na potravině či nápoji uvedeno množství obsahu s připojeným symbolem „e“, podléhá měření objemu a hmotnosti výrobku, včetně procesů balení (plnění) a kontrol zvláštním metrologickým postupům, které jsou výhodné pro spotřebitele z hlediska přesnosti množství.

Pod názvem kapitoly **způsob označování potravin** se pro spotřebitele skrývají dva důležité principy označování.

1. První je upřesněním aplikace evropské legislativy v mezích citovaného nařízení EU o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. V této souvislosti česká vyhláška uvádí **výčet zavádějících údajů**, které informace o potravinách nesmí obsahovat. Takovými zavádějícími údaji jsou informace, že potravina nebo její složka je např. „vhodná pro děti“, či že je „domácí“, „čerstvá“, „živá“, „čistá“, „přírodní“, nebo „pravá“; zavádějící je i údaj, že charakter potraviny je „dia“ nebo že potravina je dietní nebo dietetická.

¹ Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

² Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění

³ Podle § 18 odst. 1 písm. a) zákona

⁴ Vyhláška č. 417/2016, ze dne 13. prosince 2016 o některých způsobech označování potravin

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/91/EU ze dne 13. prosince 2011 o údajích nebo značkách určujících šarži, ke které potravina patří.

⁶ http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace/PK_Oznacovani%20potravin%20web-1.pdf

Takové nebo obdobné údaje lze použít jen při splnění zcela vybraných zákonných podmínek, na které vyhláška odkazuje. Jako příklad uveďme údaj, že potravina byla vyrobena podle náboženských nebo rituálních zvyklostí, může být uveden za podmínky doložení dokladem vydaným příslušnými náboženskými autoritami, popřípadě kopií platného rozhodnutí o povolení k porážce zvířat pro potřeby církvi a náboženských společností vydaného Ministerstvem zemědělství.

2. Druhé opatření se týká použití **označení „Česká potravina“**. Je to národní opatření, které ministerstvo zavedlo z důvodu, že způsob nabídky na základě pojmů český výrobek, česká potravina, prodej počesku atd. atd. začal být široce využíván a (zřejmě) zneužíván, neboť nebyl definičně vymezen a mohlo docházet ke klamání spotřebitele nekalou obchodní praktikou.

V tomto opatření se ministerstvo sice odkazuje na již vícekrát citované nařízení EU, tentokrát na článek o původu potraviny, ale vlastní působnost opatření je, jak již bylo zdůrazněno, národní.

Označení „Česká potravina“ lze použít, pokud

- (za dodržení evropské legislativy) 100 % všech složek celkové hmotnosti nezpracované potraviny, vinařských produktů nebo mléka pochází z České republiky a prvovýroba a porážka zvířat a všechny fáze výroby proběhly v České republice; anebo
- součet hmotnosti složek pocházejících z České republiky tvoří nejméně 75 % celkové hmotnosti všech složek stanovené v okamžiku jejich použití při výrobě potraviny (jiné než nezpracované, vinařských produktů nebo mléka – tyto položky jsou upraveny výše) a výroba proběhla na území České republiky; přidaná voda se nezapočítává do celkové hmotnosti všech složek.

Vyhláška v příloze stanovuje grafické znázornění (vlajku) určené k připojení k výrobku (rozuměj určené na obal výrobku) při použití označení Česká potravina.

Generálním požadavkem stanoveným vyhláškou pak je, s čímž se ztotožňujeme, že informace pro spotřebitele o potravinách nesmí neobsahovat údaje, jejichž pravdivost nelze dokázat.

SČS, Ing. Libor Dupal

Sdružení českých spotřebitelů, z. ú. (SČS) si klade za cíl hájit oprávněné zájmy a práva spotřebitelů na vnitřním trhu EU a ČR, přičemž zdůrazňuje preventivní stránku ochrany zájmů spotřebitelů: „Jen poučený spotřebitel se dokáže účinně hájit“. SČS působí v řadě oblastí - pokrývají odbornosti ve vztahu ke kvalitě a bezpečnosti výrobků včetně potravin, technické normalizaci a standardizaci, kvalitě a bezpečnosti služeb včetně služeb finančního trhu aj.
IČO 00409871, DIČ CZ00409871; sídlo Pod Altánem 99/103, 100 00 Praha 10 – Strašnice; kontakty: +420 261263574, spotrebite@regio.cz; www.konzument.cz

Kabinet pro standardizaci, o. p. s. (KaStan) je nezávislou obecně prospěšnou společností založenou Sdružením českých spotřebitelů. Cílem je zvyšování bezpečnosti a kvality výrobků a služeb vytvářením a podporou funkce nástrojů zajišťujících účinné zapojení spotřebitelů do standardizačních procesů (technická normalizace, certifikace a posuzování shody, akreditace, dozor nad trhem), včetně uplatňování technických předpisů a norem ve prospěch spotřebitelů a korektního trhu.
IČO 28984072, DIČ CZ28984072; sídlo Pod Altánem 99/103; 100 00 Praha 10 – Strašnice; +420 261263574, normy@regio.cz; www.top-normy.cz